

практичному відношенні це вимагатиме відповідної консолідації владних структур, науки, безпосередньо виробничих осередків»[1, с. 5]. З 2000 року по теперішній час здійснюється пореформений розвиток аграрних відносин, що за сутністю і характером має забезпечити не лише економічне піднесення, але і соціально-психологічний клімат який би формував середній клас населення на селі, підвищення добробуту села, та формування обставин привабливого сектору їхнього життя.

Література:

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. К.: ІАЕ УААН, 2002. – 647 с.

УДК 657.6:336.225

ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Мисник Т.Г., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У статті визначено необхідність проведення податкового контролю, форми його проведення. Розкрито зміст податкових перевірок як однієї з вагомих форм податкового контролю. Досліджено види податкових перевірок та особливості їх проведення.

The paper identified the need for fiscal control of his form. The content of tax audits as one of the most important forms of tax control. Investigated types of tax audits and the peculiarities of their conduct.

Постановка проблеми. Однією з форм державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання являється перевірка дотримання ними вимог податкового законодавства. Контроль у даній сфері здійснюється спеціально уповноваженим на це державним органом - Державною податковою службою України (ДПС). Саме ця форма контролю є найбільш ефективною з точки зору забезпечення податкових надходжень до бюджетів. Податкові перевірки забезпечують безпосередній контроль та повнотою і правильністю обчислення податків і зборів, який може бути реалізований тільки шляхом порівняння податкових розрахунків (декларацій), що їх подають платники податків, з фактичними даними щодо їх фінансово-господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній літературі проблемами податкового контролю займалися Храпкіна В.В., Маглаперідзе А.С., Рева Т.М., Скворцов Н.Н., Луцик А.І. Разом з тим, прийняття Податкового кодексу України внесло ряд змін стосовно організації проведення податкового контролю.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження форм податкового контролю, виявлення і аналіз основних змін, викликаних прийняттям ПКУ та визначення порядку організації і проведення податкових перевірок.

Виклад основного матеріалу дослідження. З прийняттям ПКУ чітко визначилися шляхи здійснення податкового контролю, а саме:

- ведення обліку платників податків;

- інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної податкової служби;

- перевірки та звірки відповідно до вимог ПКУ, а також перевірки щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин.

Із перелічених форм проведення податкового контролю найбільш вагомими є податкові перевірки. Із прийняттям ПКУ змінилися форми податкових перевірок. Відповідно до ПКУ податковий контроль здійснюється органами податкової служби у формі камеральної, документальної та фактичної перевірки. Кожна з форм податкових перевірок має свої специфічні риси. Порівняльна характеристика податкових перевірок проведена в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика податкових перевірок

Елемент	Камеральна перевірка	Документальна перевірка	Фактична перевірка
1. Суб'єкт	Територіальні податкові органи	Податкові органи всіх рівнів	Територіальні податкові органи
2. Об'єкт	Сукупність фінансово-господарських операцій тільки за звітний період	Сукупність фінансово-господарських операцій за весь період, що перевіряється, але не більше ніж за три роки	Дотримання порядку здійснення розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання порядку оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами)
3. Підстава для проведення	Спеціального рішення не потребує	Рішення керівника податкового органу	Рішення керівника податкового органу
4.Періодичність	Регулярно з періодичністю представлення звітності	Вибірково по мірі необхідності	Вибірково по мірі необхідності
5. Місце проведення	Місцезнаходження податкового органу	Місцезнаходження платника податків, місце знаходження податкового органу	За місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника
6. Категорії платників податків, що перевіряються	Всі платники податків	Юридичні особи та приватні підприємці	Юридичні особи та приватні підприємці

Як бачимо, з введенням в дію ПКУ з'явився новий вид податкової перевірки - фактична перевірка. Податковим кодексом визначено особливий порядок проведення фактичних перевірок, а саме передбачено, що:

- фактична перевірка здійснюється двома і більше посадовими особами органу державної податкової служби у присутності посадових осіб суб'єкта господарювання або його представника та/або особи, що фактично здійснює розрахункові операції. Особливістю фактичної перевірки є те, що вона проводиться без попередження платника податків;

- підставою для проведення даної перевірки є рішення керівника податкового органу. Таке рішення оформлене наказом, копія якого вручається платнику податків або його уповноваженому представнику під розписку до початку проведення такої перевірки та за наявності обставин, які визначені ПКУ (стаття 80 ПКУ, пункт 80.2);

- проведення фактичної перевірки посадовими особами податкових органів може супроводжуватися проведенням хронометражу господарських операцій;

- перед початком фактичної перевірки з метою встановлення дотримання порядку здійснення розрахункових операцій та ведення касових операцій, посадовими особами органів ДПС може бути проведена контрольна розрахункова операція;

- під час проведення фактичної перевірки в частині дотримання роботодавцем законодавства щодо оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами), з'ясовуються питання щодо ведення обліку роботи, виконаної працівником, обліку витрат на оплату праці, відомості про оплату праці працівника. При цьому можуть використовуватися документи, що посвідчують особу, або інші документи, які дають змогу її ідентифікувати (посадове посвідчення, посвідчення водія, санітарна книжка тощо) [5].

Якщо говорити про документальну перевірку, можна відмітити що вона є найглибшою. Документальну перевірку класифікують на такі підвиди: планові або позапланові; виїзdnі або невиїзdnі. Найбільш охоплюючою серед документальних перевірок є планова документальна перевірка. Саме на неї податковим органам відведено найбільше часу і за її наслідками нараховуються найбільші фінансові санкції.

Документальною плановою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх податків і зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за яким покладено на ДПС, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудових договорів, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами). Така перевірка проводиться на підставі реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку, податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності (стаття 75 ПКУ). Її особливістю є те, що вона повинна бути передбачена в плані-графіку проведення планових документальних перевірок. Порядок формування та затвердження плану-графіка визначено Методичними рекомендаціями щодо скла-

дання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання. Проекти планів-графіків на наступний квартал повинні бути узгоджені з органами фінансового контролю. Після такого узгодження плани-графіки подаються регіональними органами ДПС до ДПСУ на затвердження з 20 до 25 числа останнього місяця поточного кварталу (згідно з доведеним графіком подання проектів). Даний порядок узгодження планів-графіків проводиться у відповідності до постанови КМУ «Про затвердження Порядку координації проведення планових виїзних перевірок органами виконавчої влади, уповноваженими здійснювати контроль за нарахуванням і сплатою податків та зборів».

Квартальні плани-графіки регіональних органів ДПС повинні бути сформовані у відповідності із стратегічним напрямком контрольно-перевірочної роботи на календарний рік. Розробка стратегічних напрямків передбачає визначення основних стратегічних галузей економіки або фінансово-промислових груп та передача Департаменту податкового контролю юридичних осіб обґрунтованих пропозицій щодо необхідності включення цих галузей до плану перевірок. Така робота проводиться до 1 вересня звітного року департаментами та управліннями ДПСУ [1].

ПКУ визначає частоту проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання, яка буде залежати від ступеня ризику їх діяльності. ПКУ передбачає поділ платників податків на платників з високим, середнім та незначним ступенем ризику. Платники податків з незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки, із середнім – не частіше ніж раз на два календарних роки, а з високим – не частіше одного разу на календарний рік.

До суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику відносять юридичних осіб, які відповідають одній чи кільком з таких ознак:

- декларування платником податків значних оборотів (понад 100 млн. грн.) з одночасним декларуванням від'ємного значення фінансового результату попереднього року;
- декларування протягом 2-х податкових періодів від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток;
- обсяги операцій із пов'язаними особами або неплатниками податку на прибуток перевищують 20 % суми витрат платника;
- рівень зростання податків не відповідає рівню зростання доходів платника або рівень сплати податків не відповідає рівню сплати податків у відповідній галузі;
- наявність інформації щодо взаємовідносин із суб'єктами господарювання, які мають ознаки фіктивності, щодо яких порушено кримінальну справу, реєстрацію яких скасовано в судовому порядку тощо;
- наявність розбіжностей у платника податків згідно із Системою автоматизованого співставлення податкового зобов'язання та податкового кредиту в розрізі контрагентів у сумі понад 100 тис. грн.;

- наявність відносин з контрагентами, які згідно з реєстраційними даними перебувають у розшуку, не звітують, збанкрутували тощо та в яких обсяги взаємооперацій більше 500 тис. грн.;

- подання платником податків уточнюючих розрахунків податкової звітності з податку на прибуток та ПДВ у бік значного зменшення податкових зобов'язань (більше ніж 100 тис. грн.);

- декларування залишку від'ємного значення, який після бюджетного відшкодування включається до складу податкового кредиту наступного податкового періоду, в сумі понад 100 тис. грн.;

Для платників із середнім ступенем ризику відносять платників, для яких:

- сума заявленого до відшкодування ПДВ у 10 разів перевищує суму нарахованого податку на прибуток;

- має місце коригування податкової звітності з ПДВ в обсягах 10 або більше відсотків податкових зобов'язань або податкового кредиту;

- обсяг податкових пільг з податку на прибуток перевищує 1 млн. грн.;

- сума інших витрат перевищує 10 % суми витрат платника;

- наявність взаємовідносин із суб'єктами господарювання, які перебувають на спрощеній системі оподаткування та є керівниками, засновниками або співробітниками цього підприємства;

- проводять виплату доходів (відсотки, роялті, лізинг) нерезидентам, зареєстрованим в офшорних зонах чи зонах зі спрощеним режимом оподаткування тощо;

- здійснення зовнішньоекономічних операцій через нерезидентів, зареєстрованих в офшорних зонах чи країнах зі спрощеним режимом оподаткування;

- наявність у податкових органів інформації про відсутність у суб'єктів господарювання торгових патентів і ліцензій;

- здійснення експортних операцій з товарами, нетиповими для основного виду діяльності підприємства, в обсягах більше 100 тис. грн.;

- подання податкової декларації з ПДВ за звітний податковий період, складеної з урахуванням податкових накладних, виписаних в іншому податковому періоді (більше ніж 100 тис. грн.).

До платників з незначним ступенем ризику належать платники, в яких:

- сума сумнівної (безнадійної) заборгованості перевищує 10 % суми витрат платника;

- суб'єкт господарювання повторно реєструється платником ПДВ у разі анулювання свідоцтва платника за ініціативою податкового органу;

- має місце несвоєчасне нарахування та сплата ПДВ;

- адреса суб'єкта господарювання належить до адрес, які при державній реєстрації зазначаються як місцезнаходження багатьма юридичними особами [3].

Суб'єктів господарювання - фізичних осіб з метою проведення документальних перевірок також класифікують за ступенем ризику. Але для даної групи платників Методичними рекомендаціями щодо складання плану графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання передбачена особлива система класифікації [6].

Щодо камеральних перевірок, то їх зміст та порядок проведення з прийняттям ПКУ змін не зазнали. Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні органу державної податкової служби виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків [2]. При цьому згода платника податків на перевірку та його присутність під час проведення камеральної перевірки не обов'язкова.

Висновки. Проведення контролюючими органами податкових перевірок дозволяє здійснювати не тільки арифметичну перевірку правильності складання податкової звітності, але і контролювати логічний взаємозв'язок різних показників з податкових декларацій, форм бухгалтерської звітності, зовнішніх джерел, проводити аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності платника податків. Саме це дає змогу державі виконувати свої функції та змушує платників якісно проводити свою господарську діяльність.

Література:

1. Даниленко О. Документальна планова перевірка органами ДПС. Всі за і проти [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.finsettings.com.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких зазначених актів України в зв'язку з прийняттям Податкового кодексу» 2756-IV від 02.12.2010 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Методичні рекомендації щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання, затверджено Наказом ДПА України 01.04.2011 № 190 [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.profiwins.com.ua.
4. Методичні рекомендації щодо порядку організації та проведення перевірок платників податків, затверджено наказом ДПА України від 14 квітня 2011 року N 213 [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.profiwins.com.ua.
5. Порядок здійснення податкового контролю, види перевірок, порядок їх проведення (знайомство з податковим кодексом) [Електронний ресурс] // Режим доступу: bogodukhov-citi.com.ua.
6. Слаутіна Л. Все про податки для малого та середнього бізнесу. Податкові перевірки [Електронний ресурс] // Режим доступу: podatok.vlasnasprava.info.

УДК 657.424

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЦІНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ

Остапенко Т. М., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Наукова стаття присвячена розкриттю проблемних питань з позиції інформаційних джерел щодо організації оцінки сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю. Внесено пропозиції щодо удосконалення порядку оцінки та визначення справедливої вартості сільськогосподарської продукції.

Scientific development is devoted opening of problem questions in relation to organization of estimation of agricultural product on a fair value, from position of information generators. Suggestions are borne in relation to the improvement of order of estimation and determination of fair value of agricultural product.